

Od zdravé ledviny je často dělí ostych

11.10.2025 - Lenka Hájková | ČTK

Kandidáti na transplantaci potřebují povzbuzení k rozhovoru s blízkými.

Říjen je měsícem, kdy si Evropa každoročně připomíná důležitost dárcovství orgánů. V České republice je nejčastěji transplantovaným orgánem ledvina a tuzemské zdravotnictví patří v této oblasti mezi evropskou špičku. Odborníci dlouhodobě usilují o zvýšení podílu transplantací ledvin od žijících dárců, které pacientům přinášejí lepší výsledky i delší životnost orgánu ve srovnání s ledvinami od zemřelých dárců. Zásadní překážkou však často bývá ostych – pacienti se zdráhají hovořit o své situaci s blízkými, kteří mohou být potenciálními dárci. Překonání této bariéry může znamenat zásadní zlom na cestě ke kvalitnějšímu a delšímu životu bez dialýzy.

Stojí za to nechat si pomoci

Když před sedmnácti lety začalo být Jitce (1976) neustále špatně, dlouho netušila, že příčina je vážnější, než si připouštěla. „Nejdřív jsem si myslela, že jsem těhotná. Přestala jsem menstruat, zvracela jsem a pořád jsem kupovala testy – ale všechny byly negativní,“ vzpomíná. Když krevní rozbor ukázal, že Jitce ve skutečnosti selhávají ledviny, musela být okamžitě hospitalizována a zahájit půlroční pravidelné docházení na dialýzu.

„Tři dny v týdnu, vždy po pěti hodinách,“ vzpomíná drobná žena, pro kterou šlo o velmi náročnou zkušenost. „V té době jsem ještě necvičila a měla jsem křehké žíly. Než se podařilo mě napíchnout, trvalo to někdy i tři hodiny. Bylo to strašně vyčerpávající.“ Přelomovým okamžikem byla nabídka bratra darovat jí svoji ledvinu. „Na jednu stranu jsem byla šťastná, že mám takového brášku. Ale taky jsem si říkala, že do toho nepůjdu, protože nechci být nikomu zavázaná,“ přiznává Jitka. Nakonec se rozhodla transplantaci podstoupit – a ledvina jí dodnes slouží.

Její bratr se z operace zotavil velmi rychle a s úsměvem, sama Jitka se díky transplantaci vrátila k plnohodnotnému životu: pracuje, cestuje a sportuje. „Chtěla bych všem, kdo váhají, vzkázat: není čeho se bát. V porovnání s dialýzou je to úplně jiný život a vděčím za něj bráškov. Stojí to za to překonat zábrany a strach a nechat si pomoci,“ povzbuzuje. Zkušenosti dalších pacientů a dárců najdete na webu TransplantaceNeniTabu.cz, který podává důležité a praktické informace garantované odborníky.

Žijící dárce: lepší prognóza i kratší čekání

„Transplantace ledviny od žijícího dárce přináší výrazně lepší výsledky – orgán obvykle vydrží déle, často se podaří naplánovat zákrok ještě před zahájením dialýzy a tím předejít dalším zdravotním komplikacím. Ledvina od žijícího dárce má medián funkce až 25 let, zatímco u orgánu od zemřelého dárce je to průměrně kolem 12 let,“ vysvětluje MUDr. Silvie Rajnochová Bloudíčková, Ph.D., vedoucí Nefrologické a Transplantační ambulance IKEM.

Lékařka zároveň upozorňuje na časté psychologické bariéry, které pacientům brání hovořit o své situaci s blízkými. „Řada pacientů se bojí, že by blízký člověk byl vystaven neúměrnému riziku, kdyby se rozhodl jim ledvinu darovat. Proto je důležité informovat je o tom, že k odběru ledviny přistupujeme jedině, pokud podrobná vyšetření potvrdí, že rizika pro dárce jsou minimální. Zbývá ledvina přebírá funkci odebrané a zdravotní stav dárce je pravidelně sledován. Operační zákrok je miniinvasivní, což umožňuje rychlé zotavení. Rizika spojená s operačním výkonem jsou také minimální. Dárce pak dochází na pravidelné kontroly zdravotního stavu do transplantačního centra,

zpravidla jedenkrát ročně,” doplňuje doktorka Rajnochová Bloudíčková.

Upřímnost otevírá cestu k altruismu

Podle statistiky Koordinačního střediska transplantací v roce 2024 proběhlo v České republice celkem 524 transplantací ledvin, z toho pouze 40 od žijících dárců. Reprezentativní průzkum veřejného mínění (TAČR/ZSF JU, 2023) přitom ukázal, že více než 80 % Čechů je ochotno darovat nějakou část těla. Studie zveřejněná v odborném časopise *Frontiers in Communication* zároveň upozornila, že mezi nejčastější důvody, proč pacienti neosloví své blízké, patří pocit trapnosti, strach z odmítnutí a nejistota, jak o darování mluvit.

Zpracovat obavy a najít cestu k otevřené komunikaci pomáhají pacientům také psychologové. Jsou vždy součástí multidisciplinárních týmů transplantačních center a poskytují konzultace nejen pacientům, ale i jejich potenciálním dárcům. *„Pacient se může obávat, že začít s blízkými upřímně hovořit o své situaci, znamená hned je žádat o dárcovství. O to ale vůbec nemusí jít,”* vysvětluje doktorka Rajnochová Bloudíčková, a dodává: *„Úplně stačí, když pacienti sdílí informace o svém zdravotním stavu. Z dlouholetých zkušeností víme, že se tím otevírá prostor pro altruismus. Lidé, kteří je mají rádi, často sami začnou zvažovat, jak mohou pomoci.“*

Kontakt pro média:

Lenka Hájková

lenka.hajkova@addicts.cz

WWW.ADDICTS.CZ

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/od-zdrave-ledviny-je-casto-deli-ostych/2732978>